

BESPREKINGSVERSLAG

Reg.nr.:
Afdeling Bestuursondersteuning

Betreft: Verenigde Vergadering	Datum bespreking: Woensdag 5 juni 2019 15.00 - 16.45 uur Plaats: VV-zaal Opgesteld door: Mw. R.M. Lubbers
<i>Aanwezigen:</i> Dhr. R.A.M. van der Sande (voorzitter) Dhr. J.J.J. Langeslag (hoogheemraad) Dhr. G.H. von Faber (hoogheemraad) Dhr. J.C.H. Haan (hoogheemraad) Dhr. M. Kastelein (hoogheemraad) Dhr. H. Pluckel (hoogheemraad) Mw. C. M. van de Wiel (secretaris) Dhr. J.J. Démoed (CDA) Mw. M.A.U. Waterlander-De Boer (CDA) Dhr. J.I. van Oeveren (VVD) Mw. C.H.C. van Steensel-Van Hage (VVD) Mw. A. Griekspoor- Verdurme (VVD) Dhr. J.B. Knapp (VVD) Mw. S. Dewkalie (Water Natuurlijk) Dhr. H. van Dijk (Water Natuurlijk) Mw. T.O. Fierens (PvdA) Mw. D.J.M. Corby (PvdA) Dhr. A. van Geest (AWP) Dhr. N. van der Plas (CU-SGP) Dhr. H. van der Kaap (PvdD) Dhr. R.F. Schols (50PLUS) Dhr. B.F. Revet (50PLUS) Mw. J. Stoop (Natuurterreinen) Dhr. P. Meijer (A&B) Mw. L.M. Willemse (A&B) Dhr. J. P. de Vries (A&B) Dhr. P.A.M. van der Poel (A&B) Dhr. M.J.H. Mooren (A&B) <i>Afwezig:</i> Dhr. A. J.J. Blijleven (A&B) Mw. J.C. Boomsma (PvdD) Mw. A. Griekspoor- Verdurme (VVD) Dhr. J. M. Hermans (VVD) Dhr. R.A. Roorda (CU-SGP)	
VERSLAG	ACTIE
1. OPENING EN MEDEDELINGEN De voorzitter heet alle aanwezigen, waaronder vele familieleden en vrienden, van harte welkom gezien het bijzondere karakter van deze bijeenkomst waarop onder andere afscheid zal worden genomen van de heer Pluckel, die tien jaar lang lid van het algemeen bestuur van Rijnland is geweest. Er zijn berichten van afmelding ontvangen van de dames Boomsma en Griekspoor en de heren Blijleven en Roorda. De heer Hermans komt later. De heer De Vries overhandigt vervolgens een exemplaar van een LTO-uitgave ‘Hoe ziet de land- en tuinbouw er in 2050 uit?’ aan de voorzitter (en aansluitend aan alle VV-leden). Hierin is als thema ‘Het wenkend perspectief opgenomen’: een van de elementen uit het coalitieprogramma van Rijnland.	

VERSLAG		ACTIE
	De voorzitter vindt het prijzenswaardig dat de sector zich ook zelf bezint op de toekomst. Deze LTO-visie kan zijns inziens een inspiratiebron zijn voor het bestuur en medewerkers van het waterschap.	
1.a.	Beëdiging J.J.J Langeslag tot lid van het Algemeen Bestuur Wegens een langdurige afwezigheid, was het niet mogelijk om de heer Langeslag tegelijkertijd met de andere leden van het algemeen bestuur te benoemen, aldus de voorzitter. Hij is bijzonder blij dat de heer Langeslag nu alsnog geïnstalleerd kan worden tot lid van het AB. Vervolgens leest de voorzitter de volgende tekst voor: ‘Ik verklaar dat ik, om tot lid van het algemeen bestuur te worden gekozen of benoemd, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, aan iemand enige gift of gunst heb gedaan of beloofd. Ik verklaar en beloof, dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk van iemand geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van het algemeen bestuur naar eer en geweten zal vervullen’, waarop de heer Langeslag reageert met de woorden: ‘Dat verklaar en beloof ik’ en hij met een langdurig applaus wordt gefeliciteerd.	
2	SPREEKRECHT Er zijn geen insprekers.	
3	INGEKOMEN STUKKEN Deze worden de eerstvolgende vergadering behandeld.	
4	VASTSTELLEN SAMENSTELLING COMMISSIES De voorzitter memoreert het besluit van de VV om vooralsnog de in de vorige bestuursperiode gebruikte commissienamen niet te wijzigen en pas na afronding van de coalitieonderhandelingen te besluiten over het takenpakket en de naamgeving van de commissies. De vergadering gaat bij acclamatie akkoord met de samenstelling van de drie commissies per 5 juni 2019 met dien verstande dat de naam van de heer ‘Rooda’ zal worden gewijzigd in ‘Roorda’.	
5	BENOEMING VOORZITTERS COMMISSIES De voorzitter dankt de heer Blijleven voor zijn voorwerk. De vergadering gaat bij acclamatie akkoord met het voorstel om mevrouw Corbey tot voorzitter van de commissie Voldoende Water, de heer Van Dijk tot voorzitter van de commissie Veiligheid, Gezond Water en de heer Van Oeveren tot voorzitter van de commissie Bestuur, Organisatie en Dienstverlening te benoemen.	
6	FORMATIEPROCES	
6.a	Rapportage door formateur over coalitiebesprekingen, coalitieakkoord en collegevorming Namens de formateurs, brengt mevrouw Van Steensel verslag uit van het formatieproces. ‘Verslag van de formateurs mw. I. van Steensel- Van Hage en de heer J. de Vries inzake hun formatiewerkzaamheden tot coalitievorming voor de periode 2019- 2023. Aan de Verenigde Vergadering, Leiden, 5 juni 2019. Hierbij bieden wij u, als formateurs, het verslag aan van onze werkzaamheden. <i>Verslag:</i> op basis van het rapport van de informateur, mevrouw I. van Steensel, dat op 8 april 2019 is besproken met vertegenwoordigers van alle partijen in de Verenigde Vergadering, hebben wij van u de opdracht gekregen om de mogelijkheid te onderzoeken van een coalitie bestaande uit VVD, PvdA, Water Natuurlijk, CDA en Agrarisch & Bedrijven. <i>Het proces:</i> vanwege de meivakantie en de wettelijke noodzakelijkheid om onze werkzaamheden tijdig af te ronden, hebben wij vast moeten houden aan een strikte tijdlijn en een beperkt aantal bijeenkomsten. In totaal hebben wij zeven keer gesproken met de beoogde coalitiepartners. Dat was op 12 april, 16 april, 18 april, 7 mei, 8 mei, 14 mei en 22 mei 2019. <i>‘Water raakt ons’:</i> op 22 mei zijn de partijen het eens geworden over het coalitieakkoord en de portefeuilverdeling. Het thema van het coalitieakkoord is, zoals gezegd: ‘Water raakt ons’. Hiermee bedoelen de partijen dat water ons allemaal aan het hart gaat, maar ook dat je water overal tegenkomt, vaak heel gewenst, soms echt ongewenst. <i>Ons coalitieakkoord:</i> de partijen zetten de uitvoering van onze kerntaken voorop. Er moet nog veel	

	VERSLAG	ACTIE
	gebeuren om onze assets op orde te brengen en een omslag te maken van correctief naar preventief onderhoud. Veel aandacht is er ook om proactief samen te werken met onze omgeving en het verbinden van onze kerntaken met de grote maatschappelijke opgaven rond woningbouw, energie, digitale transitie en circulaire economie. Tot slot spreekt de coalitie zich uit over een financieel kader, waarbij een balans is gevonden tussen betaalbaarheid, uitlegbaarheid, volhoudbaarheid en uitvoerbaarheid. <i>Het panorama:</i> de partijen hebben de portefeuilleverdeling vormgegeven als panorama, een visueel vergezicht, op de toekomst van ons gebied - geïnspireerd door het Panorama Nederland. In het panorama, dat u hier voor u ziet, ziet u de tien opvallende punten uit het akkoord en de horizon waar we naar toe gaan, die de taken van Rijnland verbindt met de omgeving. Iedere portefeuillehouder gaat de komende vier jaar aan de slag met deze toekomstgerichte en verbindende agenda als inhoudelijk én als gebied-accounthouder. <i>Dan de bestuursagenda:</i> nieuw in dit akkoord is de bestuursagenda. De coalitie geeft hiermee zicht op wat u de komende jaren aan voorstellen van ons kunt verwachten. De partijen leggen daarbij de klemtoon op de thema's financiën, waterbewustzijn, WaterBeleidsPlan 6 (WBP6), KaderRichtlijnWater (KRW), biodiversiteit, oeververbindingen en de omslag van correctief naar preventief onderhoud. <i>Een ander belangrijk punt: breed draagvlak.</i> In haar eindrapport wijst de informateur op het belang dat alle partijen hechten aan breed draagvlak voor de plannen van de coalitie in de Verenigde Vergadering. Om die reden hebben wij ons in belangrijke mate en vanaf de start van de formatie rekenschap gegeven van de standpunten van alle partijen zoals deze door de informateur zijn geïnventariseerd. Op 21 mei hebben de formateurs in een gesprek met vertegenwoordigers van de overige partijen, te weten CU-SGP, Partij voor de Dieren, 50Plus, Algemene Waterschapspartij en Natuurterreinen, getoetst of hun standpunten redelijkerwijs reeds waren of alsnog konden worden meegenomen in het akkoord. Op basis van dit gesprek menen de formateurs dat het niet nodig is om een side-letter bij het coalitieakkoord te voegen. Naar ons oordeel is het gelukt om veel van de speerpunten van de overige partijen een herkenbare plaats te geven in het coalitieakkoord. Denk hierbij aan: een studie naar biodiversiteit, een integrale blik op voldoende water, waterkwaliteit en de waterketen, het treffen van maatregelen om de schuldenlast niet verder op te laten lopen, een duidelijke gebiedsvisie, diversiteitsbeleid en een herintroductie van de rekenkamercommissie. Daarnaast zijn op belangrijke dossiers BOB-trajecten (Beeldvorming, Oordeelsvorming, Besluitvorming) afgesproken, te weten: digitale transformatie, klimaatadaptatie en circulaire economie. Wij hopen dat deze elementen bijdragen aan een breed draagvlak. <i>Dan tot slot de Hoogheemraden:</i> op 22 mei hebben wij gesproken met de beoogd hoogheemraden. Op basis hiervan kunnen wij u mededelen dat de volgende personen bereid zijn om als hoogheemraad toe te treden tot het college: Ineke van Steensel (VVD), Sjaak Langeslag (Agrarisch & Bedrijven), Jeroen Haan (PvdA), Waldo von Faber (Water Natuurlijk) en Marco Kastelein (CDA)'. Tot slot spreekt mevrouw Van Steensel lovende woorden uit aan het adres van de organisatie voor alle medewerking en ondersteuning tijdens het formatietraject maar bovenal ook voor de open en plezierige samenwerking en dankt, ook namens de heer De Vries, de VV voor het in hun gestelde vertrouwen. De voorzitter dankt mevrouw Van Steensel voor de heldere rapportage en stelt voor om de punten 6.a, 6.b en 6.c gelijktijdig te behandelen. De VV stemt hiermee in.	
6.b	Kennisneming van coalitieakkoord Het coalitieakkoord ligt ter kennisneming aan de vergadering voor, niet ter vaststelling, aldus de voorzitter. Dit akkoord dient mede als inspiratie voor de toekomst en hieraan zal door het te benoemen college, ondersteund door de vele capabele medewerkers van Rijnland, worden ingevuld en uitgevoerd. De dijkgraaf constateert vervolgens dat de fracties kennis hebben genomen van het coalitieakkoord.	
6.c	Mogelijkheid tot korte reflectie op proces en akkoord (maximaal 3 minuten per fractie) Alle fracties worden vervolgens in de gelegenheid gesteld om hun visie te geven op zowel het gevolgde formatieproces als formatieakkoord. Te beginnen bij partijen die geen deel uitmaken van de coalitie. Mevrouw Stoop vindt dat uit het coalitieakkoord blijkt dat er een nieuwe wind waait. Er is nadrukkelijk sprake van een cultuuromslag, wat blijkt uit de wijziging van sectoraal naar integraal en gebiedsgericht werken. Mevrouw Stoop onderstreept deze noodzaak, ziet nieuwe kansen en daarmee ook de grote maatschappelijke meerwaarde. Meewerken aan groenblauwe schoolpleinen ziet zij als prachtig	

VERSLAG	ACTIE
voorbeeld hiervan. De uitvoering van deze ambitie ziet zij als de grootste uitdaging voor het nieuwe college. Enerzijds om deze als organisatie te managen; anderzijds om ook proactief te blijven en niet te fungeren als een van de afwachende partijen. Daarnaast spreekt het haar aan dat Rijnland zich niet beperkt tot uitvoering van kerntaken, maar ook een katalysator wil zijn voor innovatie en een stimulator voor publiek-private samenwerking. Op de volgende thema's legt Natuurterreinen de nadruk: hoewel biodiversiteit de afgelopen tijd wel in de aandacht geweest van de organisatie, werd deze nog niet expliciet gemaakt. Rijnland werkt weliswaar met de Kaderrichtlijn Water, maar die staat vooral in een milieutechnisch licht. Het waterschap bouwt gemalen één-voor-één om tot visvriendelijke passages, maar de resultaten worden vrijwel niet in beeld gebracht. Het thema biodiversiteit, waar het hier toch primair om draait, wordt zelden in de mond genomen, aldus mevrouw Stoop. Biodiversiteit was ook geen onderdeel van de recent behandelde monitor. Eigenlijk zou de leus van de waterschappen moeten zijn: 'Droge voeten en schoon water voor het welzijn van de mens en de biodiversiteit in ons land'. Zij vindt het positief dat het thema nu expliciet wordt gemaakt. Het coalitieakkoord spreekt van een nulmeting. Een eerste goede stap, stelt mevrouw Stoop die het tevens verstandig zou vinden om samen met de nulmeting ook te inventariseren waar de kansen liggen. Het onderwerp komt nu wel heel mager aan de orde. Voorts acht Natuurterreinen het aannemelijk dat een frisse blik en vernieuwende ideeën positief kunnen bijdragen aan de terugkeer en bevordering van de biodiversiteit. Samenwerkings- en meekoppeldoelen genereren nieuwe maatregelen, die heel effectief kunnen zijn. Het thema waterkwaliteit staat binnenkort al op de bestuursagenda en herijking van agrarische en overige emissies zullen hierbij worden meegenomen. Terzijde: het door de heer De Vries uitgedeelde boekje van LTO zou dus best wel eens heel snel van nut kunnen blijken te zijn. Het thema bodemdaling is een op een gekoppeld aan de waterkwaliteit en dient ook in dit licht meegenomen te worden. Mevrouw Stoop is blij met de inzet op dit thema. Het is goed te lezen dat Rijnland de bodemdaling proactief gaat oppakken. In het stuk wordt gesproken over € 300.000 voor een samenwerkingsproject. Heeft Rijnland al een concreet voorbeeld op het oog? Tenslotte: Natuurterreinen mist node een Rijnlandse omgevingsvisie in het coalitieakkoord waar de organisatie bij het interactieve werken houvast aan kan hebben. Inmiddels hebben diverse waterschappen al een eigen omgevingsvisie geformuleerd. De heer Van Geest vindt dat Rijnland een compliment verdient. Immers: de VV stelt vandaag niet alleen het coalitieakkoord vast maar zal ook een aantal hoogheemraden benoemen op het moment dat de coalitieonderhandelingen in de provincie Zuid-Holland zijn vastgelopen. De AWP is vol lof over de wijze waarop de beide informateurs zich van hun taak hebben gekweten en de fractie is bovenal tevreden met de focus op de kerntaken. De AWP vindt dat Rijnland zich niet moet opwerpen als zelfstandige energieleverancier hoewel de fractie het goed vindt om wel mee te werken aan ontwikkelingen op dat gebied (inclusief experimenten). De AWP vindt de samenwerking met de omgeving van groot belang en wil graag weten hoe men hieraan concreet vorm denkt te gaan geven. Het beoogde college heeft de diverse portefeuilles fraai verdeeld. De AWP hoopt overigens van harte dat ook zijn inbreng in de richting van gemeenten zal worden meegenomen en dat dus niet alleen de portefeuillehouder maar ook de fracties hierin een rol krijgen. De AWP vindt de lastenstijging zorgelijk, namelijk 2 x 4,7%. Aanzienlijk hoger dan de stijging van de landelijke lastendruk. Het is de vraag of ouderen en mensen met een lager inkomen deze stijging kunnen betalen. Tot slot: de fractie beschouwt samenwerking in de VV als een kerntaak en wil zich daar graag voor inzetten. De heer Van der Plas vindt het motto van het coalitieakkoord 'Water raakt ons', bijzonder mooi. Het doet hem denken aan een passage uit een boek over de watersnood van 1953, toen een deel van de Nederlandse bevolking bijzonder pijnlijk werd geraakt door water. De heer Van der Plas leest het hierin opgenomen gedicht, dat de kracht van water zo treffend weergeeft, vervolgens voor. De CU-SGP vindt dat het coalitieakkoord goed aansluit bij haar eigen doelstellingen en visie. Het is positief dat er primair wordt geïnvesteerd in kerntaken en de CU-SGP zal het beleid en de maatregelen hierop dan ook voortdurend toetsen. De fractie steunt de voortzetting van het kwijtscheldingsbeleid en dat de belangrijke rol die de Rekenkamercommissie als belangrijk instrument krijgt toebedeeld. Ook is de fractie het eens met de investering van € 41 miljoen in de KRW in de periode tot 2028, temeer omdat biodiversiteit hierin nadrukkelijk wordt meegenomen. Het coalitieakkoord is behoorlijk ambitieus, maar helaas nog niet overal even SMART. De fractie is dan ook nieuwsgierig naar de verdere concrete uitwerking. Het zou goed zijn als er voor sommige ambities een plan van aanpak (met visie en strategie) zou worden opgesteld, waarbij de heer Van der Plas de bodemdaling, het behalen van de KRW-doelen,	

VERSLAG	ACTIE
de reductie van de schuldenpositie tot een niveau lager dan 300% van de belastingopbrengst in 2017 als voorbeelden noemt. De CU-SGP is het er niet mee eens dat er pas in 2023 wordt gekozen voor een tweede pilot voor de vierde zuiveringstrap: 'Dat is veel te laat'. Deze tweede pilot dient sneller te worden uitgevoerd en Leiden Zuidwest zou een geschikte locatie zijn. Voorts vindt de fractie dat de vierde zuiveringstrap op de Waarderpolder bij de vernieuwing als project dient te worden meegenomen, vandaar dat de fractie vindt dat dit niet als pilot kan worden bestempeld. De CU-SGP betreurt het dat de schulden in het coalitieakkoord oplopen, terwijl de lastendrukontwikkeling ook nog eens ongeveer € 70 miljoen opbrengt. De fractie zou liever zien dat de lastendrukontwikkeling de schuldenpositie vermindert: 'Hoe denkt het college dat dit in 2027 dan wel gaat lukken'? De fractie bestempelt de veronderstelling, 'Dat het maatschappelijk rendement gunstiger is' als enigszins subjectief. De fractie vindt het coalitieakkoord overwegend ambitieus, waarin verbeteren, 'verslimmen' en verduurzamen goed aan bod komen, vandaar dat het college op veel fronten zal kunnen rekenen op de steun en inzet van de CU-SGP. De heer Schols had graag gezien dat er ten behoeve van het opstellen van het coalitieakkoord, meer tijd zou zijn gestoken in het inventariseren van wensen en standpunten van andere fracties. De fracties mochten weliswaar standpunten aandragen, maar 50PLUS vindt dat daarmee inhoudelijk onvoldoende is gedaan. Tevens betreurt 50PLUS het dat er niet meer inhoudelijke sturing mocht worden gegeven aan de totstandkoming van het coalitieakkoord. Maar de fractie vindt het wel positief dat de coalitie uitspreekt dat verantwoordelijkheden daar gelegd worden waar deze thuis horen, in het bijzonder waar het de financiën betreft. Ook is 50PLUS het ermee eens, dat de coalitie niet schroomt om handhaving in te zetten als beleidsondersteunend middel en om belanghebbenden te wijzen op hun verantwoordelijkheden. De coalitie stelt tevens dat ook eigenaren meer op hun verplichtingen moeten worden aangesproken. 50PLUS veronderstelt dat deze noodzaak een gevolg is van de nieuwe in 2015 vastgestelde Keur, iets waarop 50PLUS indertijd al attendeerde. De fractie vindt het coalitieakkoord op diverse fronten onvoldoende concreet en duidelijk, tevens verwarrend en soms ook moeilijk te begrijpen. Derhalve heeft 50PLUS diverse kwesties als schriftelijke vragen en/of opmerkingen aan het nieuwe college voorgelegd. In afwachting van de beantwoording, zal 50PLUS niet definitief instemmen met het coalitieakkoord. De fractie bestempelt de pijnpunten als significant maar 50PLUS heeft nog het meeste bezwaar tegen de tariefstijgingen die in het coalitieakkoord worden voorgesteld. In het huidige beleid betrof de totale stijging van het heffingstarief 9,3% voor vier jaar, maar in het voorliggende coalitieakkoord is dit maar liefst 13,8% en daarnaast neemt de schuld ook nog eens met € 33 miljoen toe ten opzichte van het huidige beleid. De mensen met een AOW-uitkering en klein pensioen en anderen met een laag inkomen zullen hierdoor het hardste worden geraakt. Zij worden aangeslagen voor 3 V.E, terwijl ze veelal slechts met z'n tweetjes zijn en al te maken hebben met een AOW die achterloopt op de inflatie en een niet-geïndexeerd pensioen. Conclusie 50PLUS: omdat de huidige coalitie allerlei taken en ambities naar zich toehaalt (die eigenlijk thuishoren bij andere partijen c.q. overheidsinstanties), ziet de coalitie zich kennelijk genooddacht om, voor het op orde krijgen van de begroting, de heffingstarieven zo exorbitant als voorgesteld in het voorliggende coalitieakkoord te laten stijgen. Maar 50PLUS kan en wil hiervoor geen verantwoordelijkheid nemen, aldus de heer Schols. De heer Van der Kaap wijst erop dat het waterschap geconfronteerd wordt met een aantal grote opgaven, zoals de klimaatverandering, klimaatadaptatie, bodemdaling, energietransitie, circulariteit in de economie, en biodiversiteit. De Partij voor de Dieren betwijfelt of de beoogde coalitie de meest geschikte is om deze uitdagingen aan te gaan. De coalitie is immers identiek aan die uit de voorgaande bestuursperiodes. Hopelijk dat de betrokken partijen blijf geven van voortschrijdend inzicht hoewel het coalitieakkoord de scepsis bij de PvdD eerder heeft versterkt dan weggenomen. De fractie mist het gevoel van urgentie en stelt dat het akkoord niet 'Water raakt ons' maar 'Het water staat ons aan de lippen' had moeten heten. Bodemdaling is een van de grootste problemen: tijdens overleg met de formatie kwam steeds het begrip 'probleemeigenaarschap' aan bod. Volgens de heer Van der Kaap een middel om vooral maar niet het voortouw te hoeven nemen, om te voorkomen dat iemand als eigenaar van het probleem wordt aangeduid. Vreemd, aangezien het waterschap voor een groot deel veroorzaker is van het probleem. Met peilbesluiten zijn decennialang immers de land- en veeteelt gefaciliteerd en onderbemaling werd gelegaliseerd waarmee het probleem werd verergerd. Rijnland dient zich het probleem 'toe te eigenen' om een oplossing te kunnen leveren. De PvdD heeft waar het biodiversiteit betreft een deltaplan bepleit, maar dat voorstel is niet overgenomen. In het coalitieakkoord	

VERSLAG	ACTIE
staat slechts dat men biodiversiteit best belangrijk vindt en dat er best wat aan gedaan zal gaan worden, maar urgentie wordt niet getoond. Een deltaplan begin met een eerste stap, vandaar dat de PvdD de dijkgraaf een kilo ‘De Bolster gemengd bio-bloemenmengsel’ aanbiedt met het verzoek dit in te zaaien op de dijken, zodat men in 2020 kan genieten van bloemrijke dijken die goed zijn voor de biodiversiteit en die bovendien ook sterk er robuust zijn. De heer Démoed is tevreden met het coalitieakkoord en dankt als eerste beide bruggenbouwers maar bovenal bestuursadviseur Julius van Geen c.s. voor de onvolprezen begeleiding. Het CDA vindt het belangrijk dat er primair in de kerntaken, waarvoor het waterschap immers is ingesteld, wordt geïnvesteerd. Er is met de partners voor gekozen om daar waar nodig extra te investeren om zaken op orde te brengen maar de coalitie is er ook in geslaagd om de juiste keuzes te maken en een volgorde te bepalen waarin klussen dienen te worden opgepakt. Het CDA zal zoals te doen gebruikelijk, blijven inzetten op mogelijkheden om de schulden omlaag te brengen, hetgeen naar het inzicht van de fractie hard nodig is mede ook met het oog op de tarieven. Tot slot verzoekt de heer Démoed om mevrouw Waterlander de gelegenheid te geven een stemverklaring over het onderwerp diversiteit af te leggen. Mevrouw Waterlander zegt dat er terecht veel aandacht is voor biodiversiteit maar zij wil vooral een lans breken voor diversiteit in het jaar dat vrouwenkiesrecht weliswaar 100 jaar bestaat, maar waarin het nog steeds niet vanzelfsprekend is dat overheidsbesturen voor 50% uit vrouwen bestaan. De landelijke overheid streeft naar 50% met de minimum van 30%. Bij de waterschapsverkiezingen is 41% van de stemmen uitgebracht op vrouwen: een duidelijk signaal van de kiezer, aldus mevrouw Waterlander, dat serieus moet worden genomen, vandaar dat zij, zei het contre coeur, ook niet zou hebben kunnen instemmen met een DB met slechts één vrouw want ‘Dat had ik niet kunnen uitleggen aan de kiezer’. De aangekondigde wissel binnen de PvdA leidt evenwel tot een meer evenwichtig samengesteld DB, vandaar dat ook mevrouw Waterlander nu van harte met de DB-samenstelling kan instemmen. Zij spreekt tot slot de wens uit dat alle fracties in de toekomst al bij het opstellen van de kieslijst rekening zullen houden met een evenwichtiger samenstelling van het DB. Mevrouw Dewkalie vindt dat de totstandkoming van het coalitieakkoord wat haar betreft in het teken stond van het Latijnse gezegde ‘Fides facit fidem’ (vertrouwen schept vertrouwen). Water Natuurlijk schonk vertrouwen aan de coalitiepartners en kreeg van hun vertrouwen. WN is trots op het coalitieakkoord ‘Water raakt ons’. Vanaf de start van de onderhandelingen had WN de ambitie om een breed gedragen, bij voorkeur VV-akkoord, te sluiten om recht te doen aan de inbreng van alle fracties. Uiteindelijk hebben de vijf partijen, die reeds met elkaar ervaring hadden opgedaan in de vorige bestuursperiode, weliswaar gezamenlijk het proces gestart maar steeds was ook de oppositie daarbij betrokken. Ook in de slotfase kreeg de oppositie de gelegenheid om input te leveren. Uit de diverse reacties blijkt tevredenheid op veel punten. WN spreekt een woord van dank uit aan beide formateurs die het proces op een plezierige wijze hebben begeleid en dankt ook de organisatie nadrukkelijk voor de inzet. Met het oog op de gevoelde grote verantwoordelijkheid, heeft WN, net als de overige fracties, compromissen moeten sluiten. WN vindt het ontzettend positief dat de ingezette koers wordt voortgezet, gericht op (elke dag) droge voeten, schoon, voldoende en zoet water. Ook is het goed dat Rijnland zich tot het uiterste inspanst om de doelen van de Europese KRW te halen en om ook het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer uit te voeren. Tevens zet Rijnland zich in om de nulmeting biodiversiteit op te zetten en gaat ook de noodzakelijke maatregelen inventariseren. WN juicht de realisatie van een vierde zuiveringstrap voor het verwijderen van microplastics, medicijnresten en andere opkomende stoffen op twee plekken van harte toe. De fractie vindt dat er een goed financieel evenwicht wordt nagestreefd en is zeer content met de afspraak om halverwege de termijn te evalueren. WN is trots op het coalitieakkoord en hoopt samen met de beoogde WN-hoogheemraad, op een succesvolle samenwerking met de andere fracties. Mevrouw Fierens is zeer te spreken over de ondertitel van het coalitieakkoord, te weten: ‘De verbindende kracht van water bij de inrichting van een veilig en toekomstbestendig Rijnland’. Maar achter alle mooie woorden gaat het toch altijd om mensen, want zij worden geraakt door water, zowel in positieve (goed zwemwater, viswater) zin maar ook in negatieve zin (de schade van stormen voor Boskoopse boomkwekers, de boeren in de Haarlemmermeer). Het is wezenlijk dat Rijnland zich blijft inzetten voor al diegenen die de negatieve gevolgen van water ervaren. De PvdA stelt dat verbinden eigenlijk om samenwerken gaat. Mevrouw Fierens, verwijzend naar de grapjes die weleens over haar ‘macro-visie’ worden gemaakt, heeft zich laten inspireren door de duurzame ontwikkelingsdoelen van	

VERSLAG	ACTIE
de VN. Doel 6 (schoon water) werd in 2015 geaccordeerd door 193 landen en maakt deel uit van het coalitieakkoord van Rijnland. Zij raadt iedereen aan om dit zesde doel eens goed te lezen, maar ook doel 17 (partnerschappen = samenwerken) is zeer aanbevelenswaardig: 'want je moet het samen doen, want het is zo complex dat je dat niet langer alleen kunt, dat het niet in een tunnel kan, maar dat het een integraal verhaal is'. Daarop reikt mevrouw Fierens aan alle aanwezigen een speldje uit dat deze VN-doelen verbeeldt en spreekt de wens uit dat dit dagelijks zal worden gedragen als ondersteuning voor deze doelen. De voorzitter geeft vervolgens, nadat hij hem heeft gefeliciteerd met het fractievoorzitterschap van de VVD, het woord aan de heer Knapp. De heer Knapp zegt dat de VVD overwegend zeer trots en tevreden is over het voorliggende coalitieakkoord en het formatieproces, waarvoor niet alleen mevrouw Van Steensel als de heer De Vries een groot compliment toekomt maar tevens de ambtelijke ondersteuning, in het bijzonder de heer Van Geen. Alle vijf coalitiepartijen hebben concessies moeten doen, maar het is wat de VVD betreft zeer positief dat er vooral is gekeken naar datgene dat de fracties verbindt en niet naar datgene dat de fracties verdeelt. Het is geen sinecure om vier jaar vooruit te kijken en veel beslissingen zullen gaandeweg moeten worden genomen. De VVD neemt daarvoor de verantwoordelijkheid maar zal zoals altijd kritisch blijven op de inzet van mensen en middelen. De fractie herkent zich grotendeels in het coalitieakkoord. Het is goed dat ervoor is gekozen om mensen en middelen vooral op de kerntaken van Rijnland in te zetten. Alleen als de basis op orde is, kunnen de komende jaren de benodigde slagen worden gemaakt op het gebied van de zuiveringen, het baggeren en het watersysteem. Dit alles samen met de inwoners, bedrijven, instellingen en mede-overheidsinstanties. De VVD denkt dat met een gezamenlijke inspanning de vele maatschappelijke uitdagingen kunnen worden opgepakt. Door een combinatie van goed rentmeesterschap met een sobere en doelmatige aanpak is het gelukt om de tarieven de komende jaren procentueel minder te laten stijgen dan in de voorgaande bestuursperiode. Een speerpunt voor de VVD die de voortzetting van de betaalbaarheid van het Rijnlandse beleid bepleit. Het coalitieakkoord is volgens de VVD een solide basis voor de komende coalitieperiode, al moet de concrete invulling van de gezamenlijke ambities de komende jaren plaatsvinden. De VVD is ervan overtuigd dat in lijn met de afgelopen jaren, in goede samenwerking met alle partijen binnen de VV, deze ambities kunnen worden waargemaakt. De heer Meijer stelt dat het coalitieakkoord, een akkoord op hoofdlijnen, ruimte laat voor de thema's en een VV-brede discussie over de oplossingen die passen bij het werkgebied en taken van Rijnland en kunnen rekenen op draagvlak in de samenleving. In de vier hoofdstukken staat de wijze waarop de coalitie wil functioneren. Hoofdstukken zijn: investeren in de kerntaken, proactief en samenwerken met de omgeving, het verbinden van kerntaken met nieuwe taken, een verantwoorde overheid en uiteraard ook de financiële kaders. Zeven van de acht fractieleden van A&B kunnen volmondig instemmen met het coalitieakkoord, maar een van de leden kan zich er niet in vinden gezien de zijns inziens open en onvoldoende concreet geformuleerde vraagstukken. Het betreft de omschreven inzet op het thema bodemdaling (onderwaterdrainage) en de niet concreet omschreven uitgangspunten ten aanzien van de herstelplicht van oevers en kades. De zeven overige leden van de A&B-fractie ondersteunen van harte de focus van het coalitieakkoord op de achterstanden van de assets, met name de zuiveringen. Dat ondanks de forse investeringen de lastenverhoging beperkt kan blijven, zorgt voor draagvlak voor het coalitieakkoord. Schoon water is een van de speerpunten: dat geldt niet alleen voor het effluent maar ook voor de resultaten uit de KRW. Het is hard nodig dat Rijnland de discussie over de kosteneffectiviteit van maatregelen op dit vlak koppelt aan een plan van aanpak. A&B vindt het vanzelfsprekend dat Rijnland zich opstelt als een verantwoorde overheid, maar dat neemt niet weg dat het verbinden van de kerntaken aan nieuwe taken ook automatisch zou moeten betekenen dat Rijnland dan probleemhouder zou moeten worden. De A&B-fractie stelt, dat een verantwoorde overheid ook kan stimuleren, activeren en participeren zonder de eerstverantwoordelijke te worden en ook voor het thema financieel wordt aangeslagen. De fractie acht enige behoedzaamheid dan ook op zijn plaats. De fractie stemt in met de lastendrukontwikkeling van 4,7%, 4,7%, 1,9% en 1,9%, de controle op de schuldenpositie en het financieel afwerkingskader. Voor de fractie zijn de volgende punten van groot belang: de meerderheid maakt zich zorgen over de bodemdaling. In het akkoord staat dat Rijnland hierop proactief wil inzetten. De A&B-fractie roept de coalitie op om die geschetste proactieve houding waar te maken en meer dan in het akkoord is opgenomen, werk te maken van bijvoorbeeld de	

VERSLAG		ACTIE
	onderwaterdrainage en dus ook zelf initiatieven dient te ontwikkelen om kennis over te dragen, oplossingen te vinden dan wel om een en ander planmatig uit te voeren in samenwerking met de agrariërs. Het thema van de oeververdedigingen is door de fractie op de tafel van de formateurs gelegd. De fractie vindt het urgent dat er dienaangaande een visie wordt geformuleerd en besluitvorming wordt voorbereid. De aanhoudende kritiek op de wijze waarop de herstellplicht wordt gehandhaafd op basis van Keur en legger, vraagt immers om een antwoord. Op dit punt gaat de fractie uit van een proactieve inzet van Rijnland en verwacht dat het waterschap met een positieve oplossing komt. De voorzitter constateert tot zijn voldoening, dat de fracties hun bijdrage ook politiek hebben ingekleurd, meer dan hij tot dusverre in de periode dat hij als dijkgraaf in functie is, heeft ervaren. Tevens blijkt dat er een VV-brede waardering is voor de inzet van de formateurs en het gevolgde proces. Dat dit breed wordt gedragen, blijkt uit het hierop volgende hartelijke applaus. Het komende DB zal zowel deze bijdragen en de door 50PLUS schriftelijk gestelde vragen, een vervolg geven.	
7	BENOEMEN LEDEN STEMCOMMISSIE De aanwezigen stemmen in met de volgende samenstelling: mevrouw Willemse (voorzitter van de stemcommissie) en de heren Schols en Van Geest.	
8	BENOEMING HOOGHEEMRADEN	
8.a.	Toelichten procedure De voorzitter schetst in het kort de procedure, zoals opgenomen in de Waterschapswet en de eigen reglementen van Rijnland.	
8.b	Vaststellen deeltijdfactor bezoldiging Bij de benoeming van DB-leden dient de deeltijdfactor te worden vastgesteld op basis waarvan wordt bepaald uit hoeveel leden het DB zal bestaan. Voor Rijnland gaat het om 5 hoogheemraden met een percentage 60 (totaal tot 300%). De kandidaten zijn inmiddels al schriftelijk door hun fracties voorgesteld. Als eerste moet de kandidaat van de geborgde zetels worden gekozen, vervolgens de overige leden. De VV gaat unaniem akkoord met het voorstel.	
8.c	Toelichting voorzitter commissie Geloofsbrieven Namens de commissie brengt de voorzitter, de heer Van der Plas, verslag uit. De commissie, bestaande uit de dames Stoop en Fierens en de heer Van der Plas, is op 5 juni 2019 in zitting bijeengekomen ter beoordeling van de geloofsbrieven van de voorgedragen kandidaten voor benoeming als hoogheemraad van het hoogheemraadschap van Rijnland voor de duur en de zittingsperiode van de Verenigde Vergadering. In het kader van de toelating als VV-lid zijn de geloofsbrieven van de kandidaten in een eerder stadium gecontroleerd en in orde bevonden. De commissie heeft vervolgens op basis van deze documenten geconstateerd dat zich in de afgelopen periode geen wijzigingen hebben voorgedaan in de overgelegde formulieren. De kandidaten voldoen aan alle formele eisen om lid van het DB van het hoogheemraadschap van Rijnland te kunnen worden. Vervolgens heeft de commissie kennisgenomen van de rapportage van de voorzitter van het bestuur, de heer Van der Sande, met betrekking tot de gehouden gesprekken met de kandidaat-hoogheemraden in het kader van integriteit. De commissie stelt op basis van bovengenoemd onderzoek aan de VV voor te benoemen tot hoogheemraad, mevrouw Van Steensel, de heer Langeslag, de heer Haan, de heer Von Faber en de heer Kastelein. Opgemaakt 5 juni 2019.	
8.d	Kort verslag integriteitsgesprekken dijkgraaf met kandidaten Op basis van het door de VV verstrekte mandaat, de richtlijnen en landelijke voorbeelden opgesteld door BZK en de drie koepels van de decentrale overheid heeft de dijkgraaf aan de hand van een aantal documenten, VOG, Cv's, uittreksel BKR en een vragenlijst gesprekken gevoerd met de kandidaat-hoogheemraden over integriteit. Deze zijn, aldus de voorzitter, in goede sfeer verlopen. Centraal stond bewustwording van risico's op momenten dat integriteitstekwesties zich zouden kunnen aandienen (ogenschijnlijk, feitelijk). Tijdens deze integriteitsgesprekken zijn de dijkgraaf geen risico's in bovenstaande zin gebleken die zouden vragen om beheersmaatregelen. Uiteraard zijn raakvlakken met	

	VERSLAG	ACTIE
	Rijnland gebleken en expliciet benoemd en besproken. Overigens zijn de afgelopen twee jaar mogelijke raakvlakken steeds subiet aan de dijkgraaf gemeld en onverwijld besproken in de eerstvolgende collegevergadering. Deze oplettendheid vindt hij wezenlijk. Tot slot van de gesprekken heeft de dijkgraaf elke beoogde hoogheemraad uitdrukkelijk de ultieme vraag gesteld, of er zaken zijn die hij zou moeten weten met het oog op de integere vervulling van de taak van hoogheemraad bij Rijnland. Alle kandidaten hebben daarop bevestigd dat er geen andere punten zijn naast de besproken voornoemde raakvlakken met Rijnland. Er is dan ook geen reden om de vijf voorgedragen kandidaten niet te benoemen.	
8.e	Korte presentatie van de kandidaten De vijf beoogd-hoogheemraden stellen zich kort voor. Hieruit blijkt een grote affiniteit met water in alle aspecten en een bevlogenheid om zich in te zetten in het Rijnlandse werkgebied in het belang van de bedrijven en inwoners. De heer Haan zal, zo meldt de voorzitter, zijn functie slechts kort vervullen gezien zijn benoeming als dijkgraaf van De Stichtse Rijnlanden en zal te zijner tijd worden opgevolgd door mevrouw Fierens.	
8.f	Verkiezing hoogheemraden Er zijn geen tegenkandidaten, hetgeen betekent dat op basis van het reglement van orde, artikel 37 lid 3 de kandidaten geacht worden te zijn benoemd, aldus de voorzitter. Dat betekent dat de VV mevrouw Van Steensel en de heren Langeslag, Von Faber, Haan en Kastelein bij acclamatie zou kunnen benoemen, hetgeen vervolgens ook gebeurt en waarmee zij allen hartelijk worden gefeliciteerd.	
9.	Afscheid Hans Pluckel als hoogheemraad Vervolgens spreekt de voorzitter zeer lovende woorden aan het adres van hoogheemraad Pluckel, die na een aaneengesloten periode van tien jaar, terug is getreden uit het DB en afscheid neemt van Rijnland. Hij kenschetst hem als een uitmuntend, professioneel ingestelde, gepassioneerd, zeer authentiek maar tevens kritisch bestuurder met een enorm wijd verbreid netwerk en een niet aflatende gedrevenheid. Rijnland heeft tevens baat gehad bij zijn grote historische kennis en liefde voor het erfgoed en consciëntieuze inslag. Hoewel het ondoenlijk is om alle wapenfeiten van de heer Pluckel te memoreren, lijkt het de dijkgraaf evenwel meer dan terecht om hem te eren voor zijn inzet voor de Unie van Waterschappen, de BSGR (belastingsamenwerking) die Rijnland zeer veel geld heeft bespaard, de soepele wijze waarop hij het college in 2015 heeft helpen formeren maar bovenal toch wel voor het in 2015 afgeronde zeer innovatieve en alom geprezen Kustwerk Katwijk. Kortom: met het vertrek van Hans Pluckel verliest Rijnland een markant bestuurder. De voorzitter overhandigt afsluitend een Kelk met daarin de periode van zijn AB-lidmaatschap gegraveerd, evenals een (vergulde) penning van Rijnland vanwege zijn 10-jarige verdiensten als DB-lid voor Rijnland. Dat de woorden van de voorzitter breed worden gedragen blijkt vervolgens uit een langdurig en warm applaus. Daarop neemt de heer Pluckel het woord en dankt als eerste de voorzitter voor ‘de prachtige schets waarin hij zich goed kan herkennen’ en de fraaie geschenken. Dat de tien jaar bestuurlijk gezien positief en harmonieus zijn verlopen, vervult hem met de nodige trots, daarbij verwijzend naar de meerwaarde van democratie die overheidsorganisaties scherp houdt in positieve zin en garandeert dat de bevolking invloed kan uitoefenen. Van groot belang, vooral omdat waterschappen feitelijk opereren als gebiedsmonopolist. Op basis van deze invalshoek heeft hij dan ook steeds de financiën van Rijnland bewaakt als een ‘kritische bok op de haverkist’: men is aan de voorkant scherper geworden en het bewustzijn dat alles betaald moet worden door bewoners en bedrijven is gegroeid. Tevens vindt de heer Pluckel het bemoedigend en positief dat het aantal vrouwelijke bestuurs- en personeelsleden de laatste tien jaren in de lift zit. Dat de waterschappen in het OESO-rapport uit 2014 ‘Watergovernance in the Netherlands fit for the future’ met een 8 ½ werden beoordeeld door kritische buitenlandse deskundigen, heeft de heer Pluckel geenszins verbaasd. Een van de conclusies (het feit dat velen zich totaal niet bewust waren van de risico’s van het wonen beneden de zeespiegel) leidde ertoe dat de communicatie van de waterschappen over het water aanzienlijk is verbeterd. Door de droogte en wateroverlast beseffen bewoners zich ook meer dan voorheen welke rol de waterschappen spelen wat ook blijkt uit de opkomst van de waterschapsverkiezingen (20 maart 2019: 54,2%). Rijnland heeft de afgelopen tien jaar vier prijzen gewonnen en ook dat vervult de heer Pluckel met trots. Dat er in de preplanfase van het	

VERSLAG		ACTIE
	Kustwerk Katwijk werd samengewerkt en afgestemd met gemeenten en andere partners, heeft geleid tot meerwaarde en kostenbesparingen en werd het toonbeeld van ‘meekoppelen’. De heer Pluckel vindt het essentieel dat deze insteek ook in de toekomst wordt gekozen en dat er vroegtijdig wordt overlegd met de diverse partners in het werkgebied van Rijnland. De gebiedsaccountants hebben een grote bijdrage geleverd aan het opbouwen van een goede relatie met de wethouders en ambtenaren. Hierdoor worden knelpunten sneller en efficiënter opgelost, hetgeen ook voor de burgers grote meerwaarde heeft. Tot slot zegt de heer Pluckel dat hij zich blijft inzetten voor het waterstaats erfgoed, mede omdat dit een uitmuntend communicatiemiddel is richting scholen, bijvoorbeeld. Het is weliswaar geen kerntaak, maar deze aandacht komt het waterschap zeker ook in bredere zin ten goede. Afrondend dankt de heer Pluckel alle medewerkers, het management, de voorzitter en zijn voormalige collega-hoogheemraden en medebestuurders voor de goede samenwerking en feliciteert de heer Haan bij zijn benoeming tot dijkgraaf en mevrouw Fierens als diens beoogd opvolger. Als laatste spreekt de heer Pluckel nog een woord van dank uit aan de collega’s van de waterschappen: de Unie van Waterschappen, de BSGR, Aquon, het Waterschapshuis, de Nederlandse Waterschapsbank maar ook aan de inwoners, agrariërs en bedrijven. De laatste woorden van de heer Pluckel worden gevolgd door een zeer langdurig en luid applaus.	
10.	Rondvraag en sluiting De voorzitter constateert dat er geen gebruik wordt gemaakt van de rondvraag en sluit de vergadering om 16.45 uur.	

Vastgesteld, 3 juli 2019

voorzitter,

secretaris,

R.A.M. van der Sande

C.M. van de Wiel